

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**«НАУКОВЕ СЬОГОДЕННЯ:
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2019 року

Мелітополь - 2019

УДК 502+338+379.85+55+91+93+94

Н 34

Н 34 **Наукове сьогодення: теоретико-прикладні дослідження та перспективи.** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 17 травня 2019 року / За ред. Л.М. Донченко, І.А. Арсененко, В.Д. Гапотія, С.І. Пачева, Л.А. Прохорової, О.М. Ситника. Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 250 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

© Автори статей, 2019

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2019

З М І С Т

РОЗДІЛ І. ГЕОГРАФІЯ.....	7
<i>Донченко Л.М., Зав'ялова Т.В.</i> Формування педагогічних умінь студентів природничо-географічних факультетів з екологічного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах	8
<i>Іванова В.М., Сугоняк Я.В.</i> Сучасний стан економічного потенціалу та основні проблемні питання соціально-економічного розвитку Мелітопольського району	15
<i>Іванова В. М., Шелудько О. М.</i> Навчальна практика з геології як умова формування екологічної компетентності майбутніх вчителів географії	20
<i>Кондратенко А. І., Сапун Т. О.</i> Формування дослідницької компетенції слухачів Малої академії наук в секції географії	23
<i>Костиця Ю.В.</i> Сучасні геологічні екзогенні процеси на території Херсонської області	27
<i>Левада О.М., Наход М.В.</i> Сучасний геоекологічний стан географічного середовища в м. Миколаїв	31
<i>Левада О.М., Неволько Д.М.</i> Техногенез і геодинаміка як фактори впливу на геологічне середовище м. Дніпро	35
<i>Левада О.М., Заєць О.С.</i> Сучасний стан поверхневих вод Нижньосірогозького району Херсонської області	40
<i>Левада О.М., Григоренко М.В.</i> Рівень освіти як складова індексу розвитку людського потенціалу країни	45
<i>Левада О.М., Оболенська Д.Г.</i> Соціальна інфраструктура сільської місцевості як складова формування регіонального ринку праці	49
<i>Непша О.В., Балабатько Н. В.</i> Антропогенна трансформація сільськогосподарських земель Херсонської області	52
<i>Непша О.В., Лемішко Р. Ю.</i> Вплив харчової промисловості на стан атмосферного повітря у Запорізькій області	55
<i>Непша О.В., Шамрицька Т. М.</i> Національний природний парк «Меотида»: історія створення, структура, сучасний стан	59

<i>Немчин С. Є., Сажнев М. Л.</i> Загальна характеристика В'язівського природно-сільськогосподарського району Запорізької області	64
<i>Прохорова Л.А.</i> Екологічна освіта в шкільному курсі географії	69
<i>Сердюк А. М., Антоненко В. А., Василюк Л. А., Чорнобай В. В.</i> Формування екологічної культури учнів в шкільному курсі географії	74
<i>Тамбовцев Г. В., Пушкарьов О. М.</i> Основні демографічні показники в Херсонській області	77
<i>Тамбовцев Г.В., Нетіша О.В., Сакун М.М.</i> Водозахисні заходи від несприятливого впливу сільського господарства на водні об'єкти (на прикладі басейну річки Молочна)	81
<i>Хмура О. О., Сажнев М. Л.</i> Сучасний стан водокористування та водовідведення у Запорізькій області	86
РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ, АРХЕОЛОГІЯ І ФІЛОСОФІЯ	91
<i>Александров Д. В.</i> Проблема концептуалізації етнічності: філософський аналіз	92
<i>Волобуєв М. І.</i> Українська лікєро-горілчана справа у роки акцизної системи контролю виробництва та обігу алкогольної продукції у Російській імперії 1863–1894 рр.	97
<i>Дідяєва О. В.</i> Морські походи запорозьких козаків	101
<i>Ігнатченко В. Ю.</i> Одеські німці: історіографія дослідження	106
<i>Крупенко В. В.</i> Динаміка чисельності населення міста Генічеська у ХІХ–ХХ ст.	111
<i>Пачев С. І., Самонін Б. В.</i> Розвиток важкої промисловості Запорізької області у період семирічки (1959-1965)	114
<i>Пачев С. І., Оліфер В. С.</i> Оборона Мелітопольщини у вересні – на початку жовтня 1941 року	118
<i>Полякова Л.І., Суглобова В.В.</i> Джерельна та історіографічна база дослідження проблеми становлення органів державної влади в незалежній Україні ...	122
<i>Поправко О. В., Троїцька О. М., Троїцька Т. С.</i> Event-технології в культурно-освітньому просторі вищої школи: потенційність й перспективи реалізації ...	128

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СЛУХАЧІВ МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК В СЕКЦІЇ ГЕОГРАФІЇ

Кондратенко А.І., Сапун Т.О.

Динамічний розвиток всіх сфер людської життєдіяльності в сучасному світі зумовило інтерес суспільства до обдарованих дітей як до майбутньої інтелектуальної та творчої еліти, оскільки стає очевидним, що процвітання і добробут суспільства залежить від розвитку особистісних ресурсів людини. Проблема раннього виявлення обдарованих і талановитих дітей та молоді в Україні поступово приймає масштабний характер і розглядається на всіх рівнях: державному, обласному, районному, міському. Ця обставина сприяє тому, що проблема обдарованості набуває особливої актуальності. Розробляються інноваційні програми раннього виявлення дітей з ознаками обдарованості, проектується довгострокові програми підтримки обдарованої молоді, здійснюється пошук найбільш оптимальних умов для розвитку їх потенціалу. Переглядаються теоретичні положення, що стосуються феноменології обдарованості, розглядаються різні підходи до проблеми обдарованості. Разом з тим, аналіз практики показує, що різні напрямки і форми роботи з обдарованими дітьми погано стикуються між собою. Розрізнені ланки цієї роботи повинні бути організовані у взаємопов'язану систему, яка створює умови для виявлення різноманітних видів обдарованості і створення можливості максимально широкого прояву талантів, а також умови, що надають адекватні освітні можливості аж до продуктивного включення обдарованої людини в професію [2,с.13-16].

Позакласна робота – особливий вид діяльності з дітьми, що дозволяє поширювати і поглиблювати знання школярів, зміцнювати набуті на уроках навички та вміння, розвивати здібності дітей, задовольняти їх різнобічні інтереси, формувати самостійність, організовувати практичну, суспільно-корисну діяльність, дозвілля дітей [4]. Позакласна (позаурочна) робота дозволяє збільшити час цілеспрямованого

педагогічного впливу на учнів. Одна з її форм – науково-дослідна діяльність в рамках секцій шкіл Малої академії наук України.

Вивчення природничих наук в школі МАН, зокрема географії, створює можливості для формування «Я – компетенції творчої діяльності» учнів шкіл, ліцеїв і гімназій, зокрема її дослідницького аспекту, тобто дослідницької компетентності.

Вважаємо, що поняття «дослідницька компетентність» охоплює не тільки відповідні знання та елементарні дослідницькі вміння, а й мотиваційні та поведінкові компоненти – внутрішню потребу школяра у дослідницькій діяльності.

Певний рівень компетенції творчої діяльності формується в процесі урочної роботи через використання різних видів дослідницьких завдань, проведення конкурсів, наприклад, захистів учнівських проектів і т. ін. [1,с.342].

Для досягнення успішного результату саме на уроках важливо розвивати зацікавленість учнів, як навчальним предметом, так і дослідницькою діяльністю. Це допоможе прищепити дитині любов до науки. Досягти високого рівня компетенції творчої діяльності учень зможе тільки за умови активної позакласної роботи з предмета [1,с.343].

Основні традиційні напрямки такої роботи – факультативні курси, підготовка до предметних олімпіад, конкурсів і безпосередньо науково-дослідницька робота учнів в МАН. До такої роботи зазвичай залучаються учні 8-11 класів. Але найбільшу перспективу бачимо в середній ланці – учнях 6-7 класів. Все що необхідно – правильно організувати пошуково-дослідницьку роботу.

Саме шестикласникам, згідно їх вікових особливостей, притаманні пізнавальні інтереси, спрямовані на дослідження навколишнього середовища. На жаль, частина школярів, без своєчасної реалізації такого потенціалу, може залишитися «за бортом» дослідницької діяльності.

Оскільки позаурочна робота повинна мати широкі можливості для проведення дослідно-пошукової діяльності. То виникає потреба в факультативних курсах дослідницького характеру. Так на заняттях факультативу «Основи наукових досліджень» в секції географії МАН, можуть використовуватися різні форми роботи – індивідуальні та групові, активні та інтерактивні.

Основні методи роботи – аналіз першоджерел, спостереження, експеримент, моделювання.

Для реалізації поставлених завдань слухачі повинні активно залучатися до проектування. На першому занятті слухачам можна запропонувати вибрати теми індивідуальних чи колективних дослідних робіт, які вони будуть виконувати під керівництвом вчителя протягом навчального року [5,с.46].

Теми досліджень вибираються відповідно інтересів кожної дитини. У географічному відділенні школи МАН можуть бути наступні секції географічного спрямування: географія і ландшафтознавство, краєзнавство, геологія, геоекологія і ін.

При організації роботи над науково-дослідною темою можна запропонувати такий план організації наукового дослідження:

1. Вибір ідеї.
2. Попереднє вивчення об'єкту дослідження (практичне і теоретичне).
3. Відбір літератури з даної проблеми і робота з літературними джерелами.
4. Визначення мети і методики дослідження.
5. Постановка експерименту або проведення спостережень. Ретельні записи ходу дослідження.
6. Обробка результатів і їх обговорення.
7. Написання наукової роботи.
8. Підготовка до конкурсу-захисту.

Для створення наукової атмосфери слухачі можуть обмінюватися досвідом роботи, публікувати результати досліджень, через пресу або спеціальні видання знайомитися з діяльністю інших юних дослідників.

Узагальнені матеріали використовуються в навчально-виховному процесі. Науковий доробок юних дослідників – це шлях до створення додаткових можливостей для самореалізації обдарованих дітей, формування атмосфери наукового спілкування. Адже не всі учнівські наукові роботи, які заслуговують на увагу, по достоїнству оцінені на конкурсах і захистах МАН [5,с.45].

Головне завдання керівника гуртка полягає в психологічній підготовці юних дослідників. Вони вчаться боротися з труднощами, знаходити успіх в самому процесі дослідження, у власних відкриттях, підготовці виступів на шкільних конференціях, участь в проведенні нестандартних уроків у різних класах [3,с.13].

Список використаних джерел

1. Василюк Л.А. Дослідницька робота в процесі вивчення географії (з досвіду роботи в Любимівській ЗОШ Каховського району Херсонської області) / Л.А. Василюк, О.В. Непша // Сучасна наука: тенденції та перспективи: матеріали регіональної internet-конф. молодих учених (15-19 травня 2017 р.). – Мелітополь, 2017. – С. 342-344.
2. Заболотний О.В. Як знаходити знання. Організація науково-пошукової дослідницької діяльності учнівської молоді / О.В.Заболотний // Українська мова й література в середніх школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах. – 2003.– №2. – С.94-106.
3. Іванова Л.І. Школа та шкільний учитель в системі Малої академії наук / Л.І.Іванова // Завучу. Усе для роботи. – 2009. – №7. – С.13-16.
4. Кобзар Б.С. Позакласна та позашкільна виховна робота / Б.С. Кобзар. – К.: Знання, 1973. – 46 с.
5. Кравець О. Організація творчого самозростання учнів під час дослідницької роботи учнів з географії / О. Кравець // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення : зб. наук. пр. – Херсон: ПП Вишемирский, 2011. – С.45-49.